

komentar

Jezikom protiv zaostalosti

Branimir Stanić

Nacrtom zakona o hrvatskom jeziku koji je Vlada pustila u javno savjetovanje u utorak 1. kolovoza Hrvatska je napokon i zakonski krenula na put učvršćenja stupa svojega identiteta - hrvatskoga jezika. Do početka rujna trajat će javno savjetovanje i još ima vremena za vrjednovanje zakonskoga prijedloga. Čini se, međutim, opravdano tražiti razloge zašto su se tek danas, više od tri desetljeća nakon hrvatskoga osamostaljenja i neovisnosti, napokon stekli uvjeti da se uz snažnu inicijativu Matice hrvatske i pridruženih joj podupiratelja hrvatski jezik zaštiti posebnim zakonom. Razlozi za to mogli bi se tražiti u unutarnjim i vanjskim okolnostima koji su umnogome (bili) i političke naravi. Hrvatski je jezik kroz protekla stoljeća jamčio opstojnost identiteta hrvatskoga naroda, a to se posebno manifestiralo u 20. stoljeću kada ga se ponajviše političkim alatima željelo pokoriti - baš kao i hrvatski identitet. Uz nebrojene napade na jezik kao simbol hrvatske državnosti i opstojnosti, on je opstajao i kada ga se željelo stapati u leguru nepostojećega jugoslavenskoga jezika, zatim tobožnjega srpskohrvatskoga jezika pa blaže inačice hrvatsko-srpskoga... Čuvalo ga se čak i pod cijenu političkih i sudskih progona kakav je, među ostalima, doživjela i novinarka Glasa Koncila Smiljana Rendić nakon svojega članka 1971. »Izlazak iz genitiva ili drugi hrvatski preporod«. Ostaci staroga političkoga režima bili su toliko snažni da je i nakon 1990. hrvatski jezik u dijelu javnosti bio predmet sprdnje, pogotovo među tzv. jugonostalgičarima u kulturi i medijima koji su nacionalizmom proglašavali sve što je išlo prema učvršćenju njegova karaktera, pa čak i kad je bila riječ o tome hoće li se pisati i govoriti sport ili šport. Iako su se politikom nezamjeranja tim krugovima vodile u većoj ili manjoj mjeri sve dosadašnje vlade (pojedine slične elemente neki bi mogli pronaći i u novom prijedlogu zakona), hrvatski jezik pokazao je žestoku žilavost u želji da preživi, baš kao i narod. Možda je baš to što ga se nije odmah zakonski zaštitilo naj snažniji pokazatelj da ne daje politika jeziku legitimitet, nego upravo jezik čuva opstojnost državnoga identiteta čak i onda kada ga politike ruše. Drugim riječima, hrvatski je jezik uspješno prošao sve društvene i političke ispite kroz povijest i nema ni jednoga razloga da ga se zakonski ne zaštiti.

Još nešto govori o potrebi da se napokon donese zakon koji bi zaštitio te među hrvatskim narodom u domovini i inozemstvu promicao hrvatski jezik. Naime, postoje snažne indicije (pridonosi im i ratno stanje u svijetu) da se u svijetu dugogodišnja vladavina ideologije globalizma ispuhala i dobrano iziritala na štetu mnogih naroda i ekonomija te su i ekonomije i društva shvatili da ne mogu opstati utope li svoje identitete u neki imaginarni, globalni, ili ako ga isperu do neprepoznatljivosti. Utoliko donošenje novoga zakona o hrvatskom jeziku ima čak i proročki karakter jer očito dolazi doba kada će u prednosti na različitim područjima biti oni koji imaju snažnije identitete. Zato je možda čak i nepotrebna mjera u kojoj nacrt zakona kao da politički umiruje političke strukture Europske unije sugerirajući im da nije riječ o nekom hrvatskom nacionalizmu, nego o praktičnom rješenju kojim se olakšava upotreba hrvatskoga jezika kao jednoga od službenoga jezika Unije.

Zakon o hrvatskom jeziku treba donijeti ne samo zato što je ljubav prema jeziku izraz domoljublja i rodoljublja kao kršćanskih krjeposti, nego i zato što su današnje društvene i političke okolnosti takve da bi država bez zakona o svojem jeziku pokazala da je nedorasla sadašnjemu vremenu i vremenima koja dolaze. Svi koji bi bili protiv toga pokazali bi da su duboko i politički i kulturno i vrijednosno zaostali. ●